

KUNNSKAPSOVERSIKT

Ungdoms deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter

- Omfang og betingelser

- Hvor mange unge deltar i organiserte fritidsaktiviteter?
- Hvem deltar, og i hvilke aktiviteter?
- Hva hemmer og fremmer unges deltakelse?
- Har ungdoms deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter endret seg over tid?

Senter for forskning på
sivilsamfunn og frivillig sektor
c/o ISF
Munthes gate 31
Pb. 3233 Elisenberg
0208 Oslo

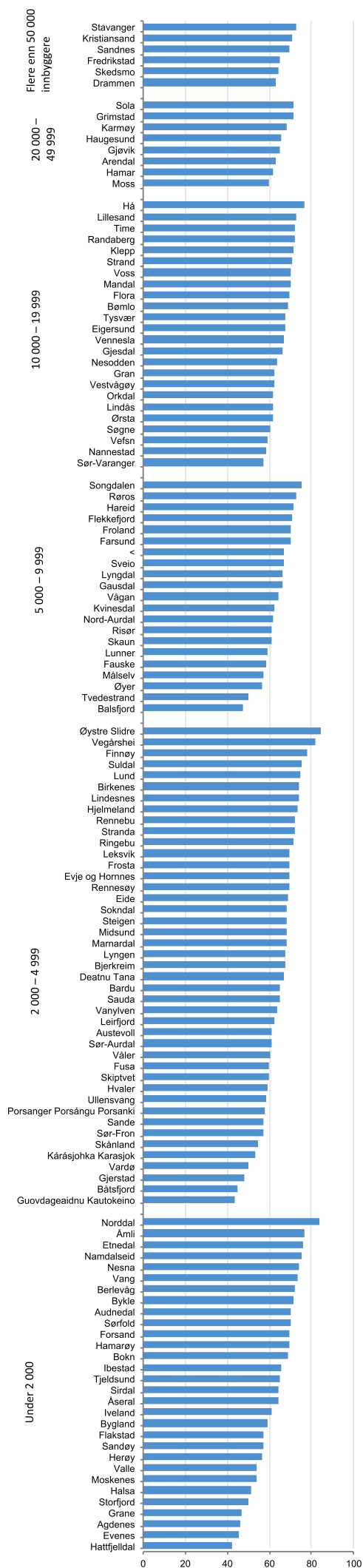
www.sivilsamfunn.no
info@sivilsamfunn.no

Følg oss på Twitter (@sivilsamfunn)

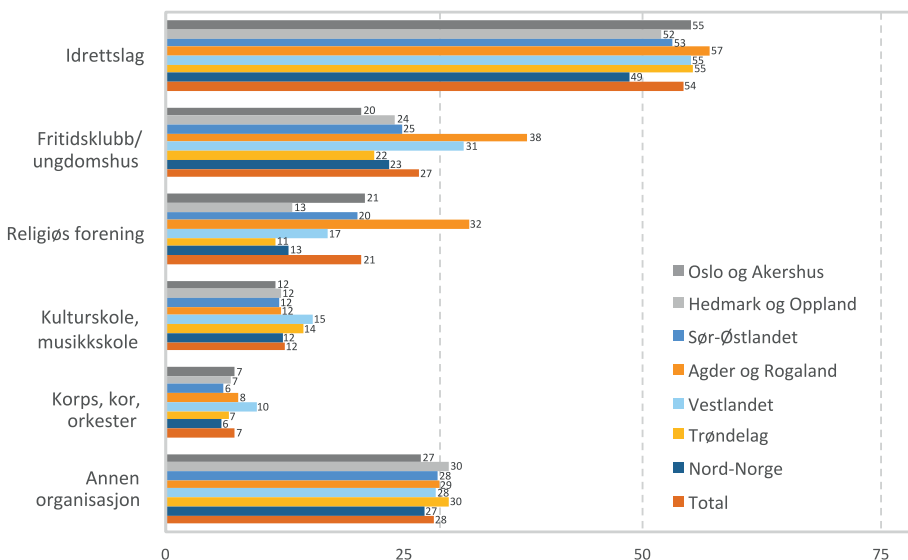
Følg oss på Facebook

Omfang og lokale variasjoner

- De fleste tenåringer er med i én eller flere organiserte aktiviteter på fritida. På landsbasis oppgir om lag 60 prosent av unge i alderen 13–19 år at de er med i en organisasjon, klubb eller lag. Nær ni av ti har vært med en eller annen gang etter fylte ti år.
- Det er relativt små variasjoner i deltakelse i fritidsorganisasjoner på tvers av kommuner. I 2016 gjennomførte 132 kommuner Ungdataundersøkelsene. Figur 1 viser at deltakelsen i fritidsorganisasjoner varierer noe mellom kommuner, men nivået blant flertallet ligger mellom 60 og 75 prosent. Det er større variasjon mellom små og enn mellom store kommuner, noe som delvis kan tilskrives metodiske effekter av at utvalget i undersøkelsene er mindre i små kommuner.
- Figur 2 viser variasjon i unges deltakelse i ulike organisasjoner etter hvilken region de bor i. Også her er variasjonene små, men vi ser at Agder og Rogaland skiller seg ut med høyere deltakelse fritidsklubb og i religiøse organisasjoner. Idretten er den organiserte aktiviteten som er størst i alle regioner.

Figur 2. Andelen elever på ungdomsskole og videregående skole som minst én gang har vært med i en fritidsorganisasjon siste måned – etter organisasjonstype og region. Prosent.

Kilde: Ungdataundersøkelsene 2014–2016
N=173577 – 179886

Organisasjonstyper

- Idretten er den organiserte aktiviteten som flest ungdommer er med i. Dette er også en aktivitet hvor det er stor variasjon mellom ulike aldersgrupper. Mens seks av ti av elever på ungdomstrinnet er med i et idrettslag, er det bare fire av ti elever på videregående trinn som oppgir at de er med.
- Utenom idretten er det fritidsklubber/ungdomshus og religiøse foreninger som engasjerer flest ungdommer, men her er det store geografiske forskjeller.
- Rundt 30 prosent oppgir at de er med i en «annen organisasjon», hvilket innebærer at organisasjonskategoriene i ungdata-undersøkelsene ikke gir en fullstendig kartlegging av ungdommenes aktivitetstilbud. En studie av tre lokalsamfunn i henholdsvis Oslo, Bergen og Trondheim viser at offentlige tilbud som biblioteket er en viktig fritidsarena for mange unge. Det er også en rekke spesifikke tilbud for unge med innvandrerbakgrunn, som tradisjonell dans, musikk og kultur/samfunnsopplæring (Eriksen og Frøyland, 2017).

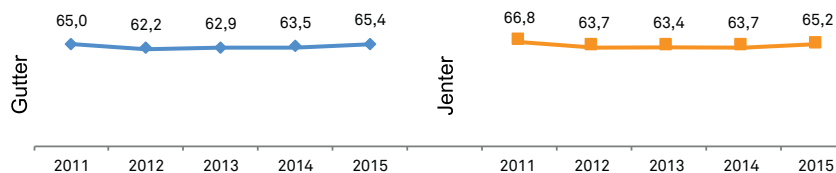
Figur 1. Andelen ungdomsskoleelever som mer enn fem ganger har vært med i en fritidsorganisasjon siste måned – alle kommuner (N=132) som gjennomførte ungdataundersøkelse i 2016. Prosent.

Kilde: Ungdataundersøkelsene 2016. N: = 43419.

Endringer over tid

- Landsrepresentative undersøkelser fra de siste tiårene tyder på at andelen aktive unge i organisasjoner som speider, korps, kor, og religiøse foreninger har vært synkende. Idrettslagene har i stor grad beholdt sin oppslutning over tid (Bakken, 2016).
- Når vi ser deltakelse i alle organisasjonstyper under ett, har det har vært en stabilitet i unges deltakelse gjennom de siste fem årene.

Figur 3. Andelen ungdomsskoleelever som mer enn fem ganger har vært med i en fritidsorganisasjon siste måned – etter kjønn og tidspunkt. Prosent.

Kilde: Ungdataundersøkelsene 2010–2016.

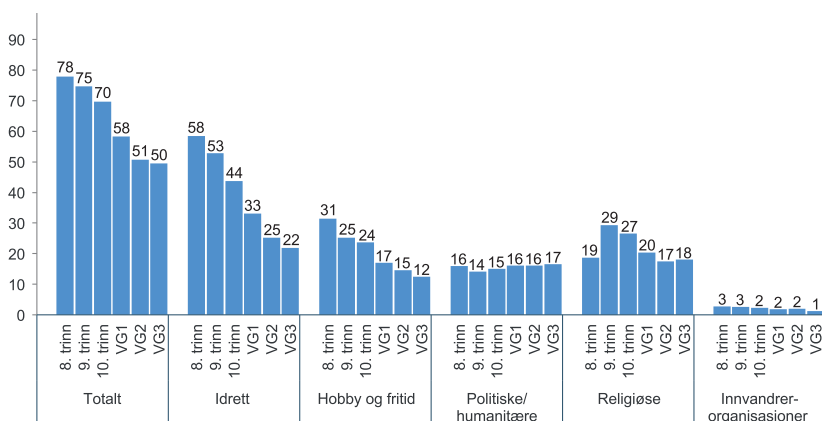
NOTE: For å utjevne geografiske variasjoner i den årlige sammensetningen av kommuner, viser 2011 til et gjennomsnitt av årene 2010–2012, 2012 dekker 2011–2013 osv.

- Etter en viss nedgang i andelen aktive, har det vært en liten økning siden 2012–2013 – særlig for guttene. Det er samtidig færre ungdommer som ikke har vært med i noen form for organisert fritidsaktivitet siden de fylte 10 år.
- På generelt nivå er det små kjønnsforskjeller i deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter over tid.

Kjennetegn ved de foreningsaktive

- Unge foreningsdeltakelse er relativt jevnt fordelt mellom gutter og jenter. For idretten er imidlertid forskjellene store, hvor færre jenter er med. Forskjellene er langt mindre i andre typer organisasjoner.
- Foreningsdeltakelsen er høyest blant ungdomsskoleelever. Etter 9. trinn er det en markant nedgang i andelen ungdom som er aktive i ulike lag og klubber. Nedgangen er større for jenter enn for gutter, og for jenter er det en halvering i andelen aktive fra 14–17-årsalderen.

Figur 4. Andel unge i Oslo som er med i en frivillig organisasjon – etter organisasjonskategori og klassetrinn. Prosent.

Kilde: Ung i Oslo 2015.

NOTE: Tallene inkluderer elever på 9. og 10. klassetrinn på ungdomsskolen og 1. trinn på videregående. N=2006: 9078, 2012: 8487, 2015: 9570.

- Det er særlig i idretten, men også hobby- og fritidsorganisasjoner (som også inkluderer fritidsklubber, korps og aktivitetsorganisasjoner) som tiltrekker de yngste. For samfunnsretta organisasjoner (miljø, humanitære og politikk) er det ingen aldersvariasjon.
- På 9. og 10. klassetrinn er det noen flere unge som er med i religiøse organisasjoner. Dette kan ha sammenheng med konfirmasjonsforberedende aktiviteter.
- Innvandrere deltar i mindre grad enn majoritetsungdom. Forskjellene skyldes særlig at minoritetsungdom generelt – og jentene spesielt – er underrepresentert i idretten. Når det gjelder deltakelse i andre organisasjonstyper (som hobby og fritid, religiøse, samfunnsretta og innvandrersorganisasjoner) er forskjellene mellom majoritet og minoritet mindre.

Organiserte fritidsaktiviteter

For å fange opp de unges aktiviteter i organisasjoner, lag og foreninger, ble ungdommene i Ungdataundersøkelsene bedt om å oppgi hvor mange ganger siste måned de hadde vært med på aktiviteter, møter eller øvelser i regi av følgende organisasjoner, klubber eller lag:

- Idrettslag
- Fritidsklubb/ungdomshus
- Religiøs forening
- Korps, kor, orkester
- Kulturskole/musikkskole
- Annen organisasjon, lag eller forening

«Det er en klar nedgang gjennom tenårene i hvor mange som er aktive, og da særlig fra 9. trinn og utover. Nedgangen er større for jenter enn for gutter»

Bakken, 2016

Om undersøkelsene

Ungdataundersøkelsene

Ungdata er lokale ungdomsundersøkelser, som tilbys gratis til alle landets kommuner og fylkeskommuner. Siden 2010 har 330 000 ungdommer fra 375 kommuner deltatt i ungdataundersøkelsene.

Ung i Oslo 2015

Rundt 24 000 elever på ungdomsskolen og videregående skole deltok i Ung i Oslo 2015. Her er det med flere spørsmål om unges organiserte fritid enn i de ordinære Ungdataundersøkelser. I tillegg gir Oslo-dataene gode muligheter for å studere forskjeller i deltakelsesmønstre mellom ulike grupper, både unge fra familier i ulike sosioøkonomiske grupper og med og uten innvandrerbakgrunn.

Se Ødegård og Fladmoe (2017) for mer informasjon om organisasjonstyper og -kategorier i Oslo-undersøkelsen.

Betingelser for deltakelse

Sosioøkonomisk familiebakgrunn

- Barn med foreldre med høyere inntekt og utdanning deltar i større grad enn andre. Særlig har denne typen ressurser betydning for unges idrettsdeltakelse.
- Idretten er den aktiviteten hvor det i størst grad skjer en skjev rekruttering og hvor sosioøkonomiske ressurser har størst betydning for om unge deltar eller ei.
- Undersøkelser blant Oslo-ungdom viser at minoritetsungdom – og særlig minoritetsjenter – er sterkt underrepresentert i idretten. Man finner ikke samme skjevfordelte rekruttering i andre typer organisasjoner (hobby og fritid, samfunnsretta, religiøse, innvandrerorganisasjoner).

Geografi

- I tillegg til at hvor en bor i landet har en viss betydning for hvilke typer aktiviteter unge er med i, finner man også forskjeller på bydelsnivå i Oslo. Mens idretten står sterkest i bydeler som Nordstrand og ytre vest Ullern, Nordre Aker og Vestre Aker, er bydelsforskjellene små når det gjelder deltakelse i andre frivillige organisasjoner. Dette er igjen en indikasjon på at idretten er den aktiviteten som rekrutterer skjevst.

Samfunnsretta familiekultur¹

- Det å vokse opp med foreldre som selv er eller har vært organisasjonsaktive, og som de unge diskuterer politikk og samfunnsspørsmål med, har jevnt over større betydning for unges deltakelse i organisasjoner innen både hobby- og fritid, religion-, samfunnsretta- og innvandrerorganisasjoner enn å vokse opp i et velstående hjem.
- Å diskutere politikk og samfunnsspørsmål har lite å si for unges idrettsdeltakelse, men det har mye å si om foreldrene har vært eller er aktive i støtteapparatet rundt. Med andre ord: deltakelse i frivillige organisasjoner påvirkes i stor grad av foreldrenes engasjement.

Å delta i organiserte aktiviteter og fellesskap blir løftet fram som viktig både for unges sosiale liv, læring og deltakelse i samfunnet. At unge har ulike betingelser for å delta i det frivillige foreningslivet, understreker betydningen av et sammensatt og tilrettelagt aktivitetstilbud for barn og unge i norske lokalsamfunn. Særlig viktig er det å redusere økonomiske barrierer samt gjøre aktivitetene tilgjengelig – også for de unge som vokser opp i en familie hvor organiserte aktiviteter ikke er en selvfølge.

«Oslo-ungdoms deltakelse varierer etter kulturelle, sosiale og geografiske bakgrunnskjennetegn»

Ødegård og Fladmoe, 2017

«For andre organisasjonstyper enn idretten har primærsosialiseringen i hjemmet langt mer å si for unges deltakelse enn det å vokse opp i et velstående hjem»

Ødegård og Fladmoe, 2017

Note

¹ En samfunnsretta familiekultur handler om primærsosialisering, og er i Ung i Oslo 2015 målt gjennom to variabler: Om respondentene har foreldre som er eller har vært med i en organisasjon, og om respondentene diskuterer politikk og samfunnsspørsmål med en eller begge foreldrene sine (se Ødegård og Fladmoe (2017) for nærmere utdyping).

Sentrale referanser

Bakken, A. (2016). *Ungdata 2016. Nasjonale resultater. NOVA rapport 8/16*. Oslo: Velferdsforskningsinstituttet NOVA.

Eriksen, I. og Frøyland, L. R. (2017). *Levende drabantbyer. Ungdoms deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter i flerkulturelle lokalsamfunn*. Rapport 1/2017. Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Sivesind, K.H. (2012). Hvilken betydning har personlig bakgrunn og økonomi for barn og unges medlemskap i frivillige organisasjoner? I: *Deltakelse i frivillige organisasjoner. Forutsetninger og effekter*. Rapport 4/2012. Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Ødegård, G. og Fladmoe, A. (2017). *Samfunnsengasjert ungdom. Deltakelse i politikk og organisasjonsliv blant unge i Oslo*. Rapport 2/2017. Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor

Ødegård, G., Bakken, A. og Strandbu, Å. (2016). *Idrettsdeltakelse og trening blant ungdom i Oslo. Barrierer, frafall og endringer over tid*. Rapport 7/2016. Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Ødegård, G., Steen-Johnsen, K. og Ravneberg, B. (2012). Rekruttering av barn og unge til frivillige organisasjoner – Barrierer, tiltak og institusjonel samarbeid. I: B. Enjolras, K. Steen-Johnsen og G. Ødegård (red.). *Deltakelse i frivillige organisasjoner. Forutsetninger og effekter*. Rapport 2/2012. Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

www.ungdata.no

Kunnskapsoversikten er utarbeidet i samarbeid med forskningsinstituttet NOVA ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA).

NOVA
Velferdsforskningsinstituttet
HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

NOVA har ansvar for gjennomføringen av ungdatabundersøkelsene i samarbeid med landets sju regionale kompetansesentre innen rusfeltet.

ungdata

